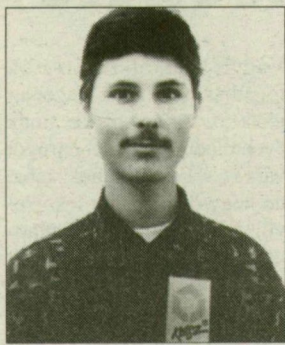

• Lékó-logika

A stratégiai érzék

Két hete beharangozott sakkrovatom „indul”. Bizom benne, hogy hetente megjelenő cikkeim által sikerül a szegedi sakkozást színesebbé tennem. Szeretném külön felhívni az olvasók figyelmét arra, hogy három bemelegítő feladvány után egy 10 fordulóból álló feladványverseny kezdődik, ahol a legjobb fejtők értékes díjakat nyerhetnek!

Lékó Péter

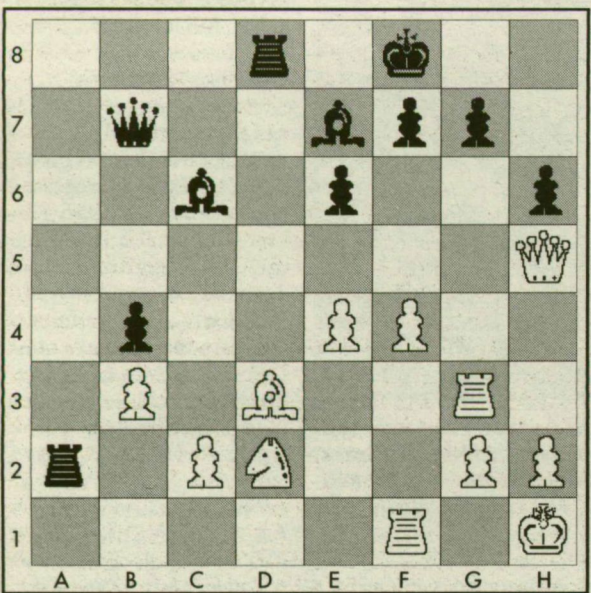
Mielőtt azonban a verseny beindulna, szeretnék egy-két érdekes partit és állást mutatni a saját kollekciomból. Az első játszma a Polgár J.–Lékó (Tilburg, 1996) párharca lesz.

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Hc3 dxe4 4. Hxe4 Hd7 (A tavalyi év második felére a „gyilkos” Carót kezdtem el játszani, mert én is sokat szenvedtem ellene!) 5. Fc4 [5. Hg5-öt sokkal veszélyesebbnek tartom, amire 5. – Hgf6 6. Fd3 e6 7. Hf3 Fd6 (7. – h6?! túl korai 8. Hxe6! miatt 8. – Ve7 9. 00 fxe6 10. Fg6+ Kd8 11. c4! Vd6 12. Ve2 Vc7 13. Bd1 Fd6 14. He5 Bf8 15. Ff4 Fxe5 16. dxe5 Hg8 17. Fg3 Vb6 18. Vg4! c5 19. Bd6 Vxb2 20. Bad1 Kc7 21. Vxe6 Hdf6 22. Bd7+!! és 1:0 történt a Lékó–Bakhtadze Las Palmas 1995 partiban.) 8. Ve2 h6 9. He4 Hxe4 10. Vxe4 Hf6 11. Ve2 Vc7 12. Fd2 b6 13. 000 világos kezdeményezésével.] 5. – Hgf6 6. Hg5 e6 7. Ve2 Hb6 (7. – h6? – ra 8. Hxf7! dönt.) 8 Fd3 h6 9. H5f3 c5 10. He5?! (Furcsa újítás! 10 dxc5 Fxc5 11. He5 Hbd7 a f6változat.) 10. – cxd4 (10 perces gondolkodás után elhatároztam, hogy beharapok a körtébe, hátha nem kukacos.) 11. Fd2 (Judit gyors játékából arra következtettem, hogy ez egy házi elemzés, tehát résen kell lennem!) 11. – Fd6 12. Hgf3 Hbd7 13. 000 00! (A pontos sorrend! 13. – Hxe5 nem volt túl jó 14. Hxe5 00 15. f4! miatt és világos 16. g4 után nagy támadáshoz jut!) 14. Hxd7 (Az agresszív 14. g4-re Hxe5 15. Hxe5 Fxe5 16. Vxe5 Vd5! hűti le a kedélyeket!) 14. – Fxd7 15. Hxd4 Vc7! 16. g3 (16. g4-re Ff4!

17. h4 Fxd2+ 18. Bxd2 Vf4! jön és a támadás nem üt át.) 16. – Bac8 17. c3 (Itt meglepetésemre ellenfelem döntetlen ajánlott, amit én egy kicsit korainak véltem.) 17. – a6 18. f4 b5 19. Kb1 Bfd8 (Számításba jött 19. – Bfe8! is 20. – e5! tervével, ám én többre játszottam.) 20. Bhe1 Fc5 21. Hf3 Hg4!! (Megjött az eszme! Sötét átveszi az irányítást.) 22. Bf1 Fc6 23. Hd4 (23. Fc1-re Vb7! jön.) 23. – Fxd4 24. cxd4 Hf6 25. Fc3 (Fehér kénytelen passzív védekezni, mert 25. g4 nem megy 25. – Bxd4 26. g5 Bxd3! 27. gxf6 Fe4! miatt és kész!) 25. – Fd5! 26. f5 (26. g4 Fc4) 26. – Be8 27. Vd2 exf5 28. Fa5 (Kényszer, mert 28. Fxf5-re Vc4! nyer.) 28. – Vb7! 29. Fxf5 Fe4+ 30. Fxe4 Vxe4+ 31. Vd3 Hd5! 32. a3 (Jutka kénytelen időt veszíteni, mert most vette észre, hogy az előre kitervelt 32. Vxe4 Bxe4 33. Bf5 He3 34. Be1 megdől a csodaszép 34. – Bxd4!!-en!) 32. – Vxd3+ 33. Bxd3 g6 (A sötét huszár mostmár maga nyeri meg a csatát!) 34. Bf2 f6 35. Fb4 Kf7 36. Fc5 Be1+ 37. Ka2 Bce8 38. a4 B8e3 39. Bxe3 Bxe3 40. axb5 axb5 41. Kb1 h5 42. Kc1 h4! (Kezdődik a felörlés, míg világos teljesen tehetetlen!) 43. gxh4 Bh3 44. Be2 Bxh4 45. Kd1 g5 46. Ke1 Kg6 47. Kf1 Kf5 48. Kg1 Be4 49. Bc2 Be3 50. b4 Ke4 51. Ba2 g4 52. Bb2 Hf4 53. Bb1 Be2 54. Bf1 Hd5 55. Bf2 Bxf2 56. Kxf2 f5 57. Ke2 f4 58. Kf2 Kd3 59. Fd6 Kxd4 60. Ke2 Hc3+ 61. Kf1 Ke3 és világos feladta, 0:1.

Most pedig egy nagyon tanulságos példa következik, ahol a stratégiai érzék menti meg a már-már elvesztettnek hitt partit.

Short-Lékó, Groningen, 1996

Világos 28. Vh5-öt lépése után.

(Sötét helyzete kilátástalannak tűnik, hiszen nemcsak gyaloghátránya van, de még ráadásul világos is támad, ám...) 28. – Bxc2!! (...után az állás karaktere teljesen megváltozott!) 29. Fxc2 Bxd2 30. Bc1 Fxe4 31. Fxe4 Vxe4 (Sötét ellenjátékhoz jutott.) 32. h3 Bd5 (32. – Vxf4?-re 33. Bf3 g6 34.

Vxg6! nyer!) 33. Vf3 Vf5! 34. Vg4 Vf6! (Nem kell a vezércsere.) 35. Bc8+ Fd8 36. Be3 Bd4! 37. Vf3 g6 38. Bd3 Kg7 39. Bxd4 Vxd4 40. Kh2 Ff6 41. Bc4 Vd2 42. Ve4 Fc3 és döntetlenre adtuk, mert egyikünk sem tud előre menni. Izgalmas csata volt a világbajnoki döntőt is megjárt angol világsztárral!

Lékó Péter

• Beszélgetés Juronics Tamás táncíróval

Sokjelentésű mozdulat

Nem tehetek róla, a balettről mindig Olga jut eszembe a Picasso kalandjai című filmből. A Szegedi Kortárs Balett persze nem Gyagilev és nem Kirov. Egészen más úton járnak immáron tíz éve. Az együttes táncíró művészeti vezetőjével, Juronics Tamással a kerek évforduló kapcsán ültünk le beszélgetni.

• Sokan összekeverik a balettet a modern táncszínházzal. Mi a lényeges különbség közöttük?

– Azok, akik látták az előadásainkat, tudják, micsoda óriási különbség van a mi munkáink és a Diótörő között. Akik meg nem tértek be tíz év alatt a színházba, félek, hogy ezek után sem fognak, éppen ezért fölleslegesnek tartom magyarázni a különbséget. Természetesen azért reménykedem abban, hogy egyszer azok is betérnek az előadásainkra, akik eddig távol maradtak. Hallani olyanokról, akik a balett szótól elriadnak. Ez azért van, mert többször látták már karácsonykor a televízióban a Diótörőt, pontosabban annak is csak az elejét, s néhány perc után más műsorra kapcsoltak át. Bevallom, én sem szeretem a Diótörőt. Egy-egy ugrástól, forgástól, pörgéstől magam is csak azért ájulok el, mert valóban fantasztikus cirkuszi mutatvány, de nekem avitt, régmódi a darab. A klasszikus balett a maga sajátos, többé-kevésbé zárt rendszerbe foglalt mozdulatnyelvvel és a hozzá tartozó elengedhetetlen technikával a múlt században alakult ki. A mai formája nagyjából ugyanolyan, mint akkor. Azt hiszem, ezeket az értékeket minden országban meg kell őrizni egy-egy nagy színházban, nálunk például az Operaházban, s ott kell bemutatni. Az életben maradásához az kell, hogy lássák a színpadon. A klasszikus balett ugyanis nem egy múlt századi festmény, amit felakasztok a falra, és ott marad. Játsszák. A formája viszont ma már nem elegendő ahhoz, hogy azzal kifejezzük az érzéseinket és gondolatainkat.

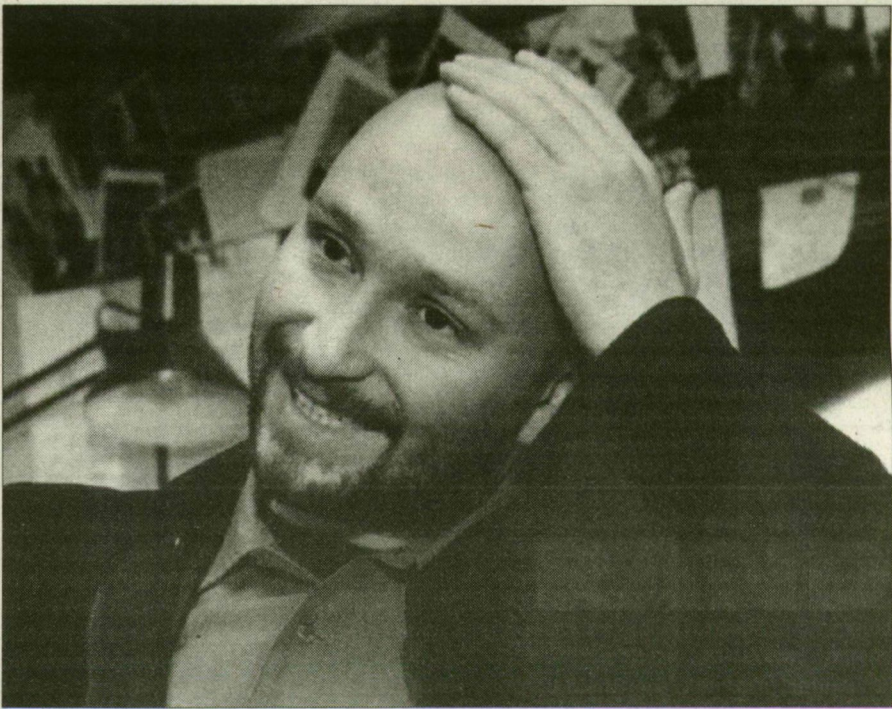
• Ha már a festményt és a formát említetted. Úgy gondolom, hogy a többi művészeti ág formanyelve közismertebb, mint a táncé. Szerinted miért?

– Én nem vagyok benne biztos, hogy közismertebb. A kiállításlátogató átlagnőnél is akadnak tudásbéli hiányosságok. Vagy ott a zene. Csodálom, hogy a komolyzene milyen fantasztikus módon tartja magát a világon, milyen pozíciója van a médiákban, pedig nincs nagy hallgatótábor. Ugyanez a táncnál nem mondható el. A könnyű műfajban persze erős a tánc, s jelen is van, a komolyabb részére viszont ez nem áll. A komolyabb táncprodukcióknak esélyük sincs bekerülni a Magyar Televízióba, bezeg D. J. Bobó meg a többiek ott ugrálnak a képernyőn nap nap után. Tudom, hogy ez tendencia. De akkor is! A komoly tánc terén ma értékes alkotások születnek Magyarországon, ami talán a néző számára is érdekes lehetne.

• Azt olvastam valahol,

„Az eltelt tíz év folyamatosan lendületben tartotta az együttest.” Jelenet a *Tavaszi áldozat*ból. (Fotó: Nagy László)

„Minden gondolatom e körül forog.” (Fotó: Karnok Csaba)

hogy egy nő miatt jöttél el Budapestről, s egy másik miatt maradtál Szegeden. Milyen szerepet játszanak a nők az életedben?

– Jézusom! Ez borzasztóan nehéz kérdés, mert e körül forog minden gondolatom. Erősen foglalkoztat a téma, minden pillanatomban befolyásolja.

• Tíz esztendővel ezelőtt hogyan viszonyultál a modern tánchoz?

– Fogalmam sem volt arról, mi az a modern tánc. Magyarországon akkor még nagyon kevés modern táncszínház működött, s ami volt, annak sem néztem az előadásait. Tizenhét éves néptáncos gyerek voltam és táncházakba jártam. (Juronics Tamás 1987-ben az Álami Balett Intézet néptáncugrálnak a képernyőn nap nap után. Tudom, hogy ez tendencia. De akkor is! A komoly tánc terén ma értékes alkotások születnek Magyarországon, ami talán a néző számára is érdekes lehetne.) Akkor az volt a jó dolog. Azt azonban már akkor tudtam, hogy univerzálisabb vagyok annál, mintsem hogy egész életemben néptáncoljak. Éreztem, hogy nem tudom majd kifejezni magam a kötött nyelvezettel. Nyitot-

tam. Szélesebb alapokon kezdtem a táncról gondolkodni, amikor meghívtak Szegedre. Érdekelt Imre Zoltán kezdeményezése, de fogalmam sem volt, hogy mi az a modern tánc. Itt kezdtem el lassan ismerkedni vele. A Szegedi Balett indulása dinamikus és hangos volt. Külföldi koreográfusok és híres szölisták dolgoztak itt együtt. Úgy gondolom, hogy az időszakos változások elmenére, az eltelt tíz év folyamatosan lendületben tartotta az együttest.

• Négy esztendővel ezelőtt, amikor átvettétek Pataki Andrásval az együttes irányítását, „ráfejeltek” erre a lendületre, s új arculatot adtak a társulatnak. Ennek kialakításában mekkora szerepet kapott a tudatoság és az intuíció, azaz a divát és az ösztönös megérzés az új iránt?

– Szerintem nincs abban semmi ciki, ha az ember huszonhárom évesen csatlakozik egy olyan divatirányzathoz, ami Nyugaton megy, még ha azt kopírozza is egy

kicsit. Ez mindenhol így van. Az összes művészeti ágban óriási hatással vannak a divatok és az irányzatok a kortársakra. Az egyik csatlakozik, s azzal együtt akar lendületesen alkotni, míg a másik kizárja ezeket. Szerintem valahol a kettő között található a megoldás. Mindehhez hozzátartozik, hogy amikor átvettem az együttest, már két-három éve koreografáltam. Úton voltam, de még sehol nem tartottam.

• Mennyiben változott a táncnyelv az elmúlt öt év alatt?

– Nagyon sok mindenben változott. Továbbfejlesztettem bennem azok a mozdulati elemek, amelyek öt évvel ezelőtt beindultak.

• Mi szerint gyarapodik Juronics Tamás koreográfus szakmai szótára?

– Furcsa ellentétes irányt vélek felfedezni: nyitottabb leszek afelé, hogy minden mozdulatomat használhatom, azaz bármit beveszek a darabokba, ami a gondolatokhoz passzol, ugyanakkor ez a minden mégis egysége-

sebb keretbe kerül. Így alakul ki egy sokkal tágabb mozgáslehetőségeket megfogalmazó táncmű, ami által a mozgás konkrétabbá és irányultabbá válik.

• Van-e alapkonceptiód, dramaturgiai szempontsorod, amittől egyetlen darab rendezésénél sem térsz el?

– Nincs. Hiába adott ugyanis a keret – ami azért forgatókönyvként megvan papíron –, az változik a lépésekkel, hiszen a lépés annyira sokjelentésű tud lenni. Absztrakt műfajról lévén szó, a táncműnek hiába van meg a pontos alapja, a végkifejlet kiszámíthatatlan, mindig többértelmű. Akármennyire próbálok konkretizálni a mozdulatot, az akkor is többjelentésű. Hála Istennek, teszem hozzá.

• Carl Orff Carmina Burana című operájával gesamtkunstwerkre, „összművészeti” produkcióra készült a színház, amit a szabadtérin mutatnak be. Úgy tudom, hogy te írod a balett betétét.

– A Carmina Burana egyelőre még nem teljesen tiszta előttem. Reméljük, hogy a művészi koncepció és az anyagi lehetőségek egyezni fognak, és létrejöhét a nagyszabású produkció. Egyébként nagyon sok prózai rendezőnél tapasztaltam már, hogy miután látják, mit csinálnak, közösködni akarnak velünk. Azt mondják, közelinek érzik magukhoz a komoly tartalommal bíró, látványos táncszínházat. Aztán már nem érzik annyira közelinek, mert rádöbbennek, hogy ez azért mégiscsak más műfaj. Az absztrakciója miatt nehezen lehet összeegyeztetni a prózával. Aztán próbálják konkretizálni, gondolván, hogy ezzel majd a saját oldalukat vonatkoztatják el. De túl bonyolult a rendszer. Mindaddig nem sikerült normális fúziót létrehozni.

Szabó C. Szilárd